

Nationaal Crisiscentrum (NCCN)

Jaarverslag 2019

Veiligheid & weerbaarheid

Samensemble

De inwoners van ons land beschermen. Ieders veiligheid verhogen om onze democratische samenleving te verdedigen. De weerbaarheid van de overheden, de ondernemingen en de burgers ontwikkelen als actoren van hun veiligheid. Dit zijn de historische en vooral toekomstige bestaansredenen van het Nationaal Crisiscentrum.

Van jaarlijkse hittegolven tot pandemiën, van industriële branden tot complexe natuurbranden, van fysieke dreigingen tot minder zichtbare hybride en cyber-aanvallen... de laatste maanden is de bevolking nergens ter wereld gespaard gebleven. Deze actualiteit is onze realiteit.

Binnen de architectuur van de veiligheid in België heeft het NCCN een unieke rol ten aanzien van zijn partners. Het is de plaats van multidisciplinaire en interdepartementale, interregionale en internationale coördinatie en samenwerking. Het NCCN biedt zijn know-how en deskundigheid aan binnen het beheer van diverse incidenten en grote evenementen en crisissen alsook voor het creëren van synergieën tussen veiligheids- en inlichtingendiensten op vlak van passagiersgegevens, met als doelstelling: levens beschermen en redden. Dit jaar nog hebben onze medewerkers hun expertise aangeboden van Japan, over de Verenigde Staten tot Canada, in Venetië, Luxemburg en verschillende andere Europese landen. Deze opdrachten laten aan onze ambassadeurs toe om hun unieke expertise te delen met collega's om de veiligheid en de weerbaarheid ook op internationaal niveau te verhogen.

Als Directeur-generaal van het NCCN heb ik me er dan ook toe verbonden onze dienst naar een nog hoger expertiseniveau te brengen, zowel intern als extern. Onze permanente operationaliteit is immers van fundamenteel belang om de relevante informatie te ontvangen en te analyseren, om de federale regering, de deelstatelijke overheden en andere partners te adviseren, en om de gepaste beslissingen en beschermingsmaatregelen te nemen.

In 2019 konden we een antwoord bieden aan de noden van onze opdrachten. In de eerste plaats kan ik daarom de samenwerking tussen de verschillende directies van het NCCN alleen maar toejuichen. Door de versterkte samenwerking tussen de directies van het NCCN konden we, in het kader van het beheer van de risicocyclus, initiatieven nemen om een horizontaal en transdisciplinair risico- en crisisbeheer verder te ontwikkelen. Maar om volledig te zijn, moet ik vast en zeker de aandacht vestigen op de samenwerkingsverbanden die we verder hebben kunnen uitbouwen met zoveel partners. In de nationale risico-identificatie, binnen het Expertisecentrum CBRNe en BelPIU, met de oprichting van het Crisis Support Team,... heeft het NCCN telkens zijn trekkersrol opgenomen. En daar mogen wij allen, medewerkers en partners, trots op zijn.

In 2019 heeft onze organisatie versterking gekregen, talrijke projecten en partners ondersteund en zo kort mogelijk op de actualiteit ingespeeld. Dit "Jaarverslag 2019" heeft tot doel deze resultaten met u te delen. Een beetje afstand nemen om de reeds afgelegde weg te bekijken, is nodig om in de juiste richting verder te blijven gaan.

Na twee jaar grondige evolutie wil het NCCN ook de samenleving verder voorbereiden op een effectieve risicocultuur, met een versterkte weerbaarheid. Het NCCN is klaar om deze uitdaging aan te gaan, samen met u.

Bart RAEYMAEKERS
Directeur-generaal NCCN

Een organisatie die leeft

Het NCCN is een solide organisatie die de evolutie van de samenleving en de actualiteit op de voet volgt. Onze organisatie werd in 2019 gekenmerkt door een verhoogde digitalisering van haar processen. Ze heeft haar interne expertise versterkt ten voordele van alle veiligheidsactoren in België.

- **1 Publica Award Safety & Security voor het Expertisecentrum CBRNe**
- **191 NCCN-medewerkers en een versterkte identiteit**
- **1,5 miljoen euro voor een doorgedreven digitalisering**

De organisatorische weerbaarheid van het NCCN

Na de aanslagen van 22 maart 2016 heeft het NCCN de drie aspecten van de organisatorische weerbaarheid geïntegreerd: de schok opvangen, een nieuwe toekomst uitstippelen en zich versterken. De laatste fase van dit proces is bestendig in 2019.

- **Een versterkte identiteit dankzij onze 191 medewerkers**

In 2019 hebben twee grote symbolen het NCCN gekenmerkt: een naamsverandering en de creatie van een sterke nieuwe visuele identiteit. Het Nationaal Crisiscentrum – Centre de crise National (NCCN) is een unieke organisatie in België: een multidisciplinair, interdepartementaal, interregionaal en internationaal geïntegreerd coördinatiecentrum. Het NCCN, dat over een gespecialiseerde infrastructuur beschikt, biedt strategische ondersteuning aan zijn partners aan, in samenwerking met alle veiligheidsactoren.

Het vernieuwde logo, dat in maart 2019 gelanceerd werd, weerspiegelt onze nieuwe opdrachten. De zeshoekige vorm geeft de risicocycus weer en een "C" die ons dagelijks werk bij het NCCN symboliseert: coördinatie en crisis. De driehoek roept op zijn beurt aandacht, gevaar en informatie op.

Eind 2019 telde het NCCN 191 medewerkers, waaronder 36 gedetacheerden uit partnerdiensten en 9 consultants. Wij zijn erin geslaagd om onze beleidsvisie en onze operationele organisatie te laten overstemmen: onze multidisciplinariteit is de facto een realiteit.

Als concreet voorbeeld: de Passagiersinformatie-eenheid (BelPIU) van het NCCN telt nu 40 medewerkers. Sinds 2019 verzekert de Administratie der Douane en Accijnzen, net zoals de Geïntegreerde Politie, 24u/7d binnen de BelPIU een continue opvolging van de passagiersstromen in België. Dit naast een bestendige aanwezigheid van de beide inlichtingendiensten. Om deze multidisciplinariteit te versterken, werden in 2019 bilaterale akkoorden gesloten met alle betrokken diensten en worden deze operationeel ondersteund door analisten van de BelPIU.

- **Een organisatorische veiligheid op 3 assen**

In 2019 heeft het NCCN zijn interne veiligheid verhoogd op drie assen: zijn personeel, zijn infrastructuur en zijn gegevens. Als coördinator van de veiligheid op nationaal niveau is het belangrijk om het goede voorbeeld te tonen door onze weerbaarheid te verhogen, zoals elke organisatie, overheid en persoon zou moeten doen voor de risico's die onze samenleving bedreigen.

De aanwerving van 53 nieuwe medewerkers in 2019 heeft de toepassing van strikte procedures inzake veiligheidsmachtigingen en -verificaties vereist. Alle medewerkers van het NCCN hebben gerichte opleidingen gevolgd om het persoonlijke veiligheidsniveau te verhogen: praktische tips om hen te sensibiliseren ten aanzien van hun gedrag, ten aanzien van het gebruik van internet en sociale media, of nog, ten aanzien van het respecteren van de vertrouwelijkheid van de interne gegevens.

De beveiliging 24u/7d van onze gebouwen is verhoogd dankzij personeelsmiddelen en technologie. Inzake cyberveiligheid worden onze gevoelige gegevens sterker beveiligd. Onze medewerkers werden gesensibiliseerd en er werden in 2019 specifieke overeenkomsten opgesteld met de partners van het Nationaal Plan Cyberveiligheid, zoals het CCB, Cert.be, de NVO, Defensie en de Veiligheid van de Staat.

- **1,5 miljoen euro voor een vergaande digitalisering**

Tijdens het evenement "Partners in crisis", dat op 24 oktober 2019 door het NCCN georganiseerd werd voor zijn partners, kwam de digitalisering van onze samenleving aan bod vanuit het standpunt van onze beroepsomgeving. De New Way Of Working (NWOW) is niet alleen een verhoogde informatisering van onze werkprocedures, maar ook en vooral een nieuwe persoonlijke en collectieve werkaanpak. In 2019 is dit initiatief geïmplementeerd in onze verschillende diensten.

De evolutie van het NCCN heeft de Directie Crisisbeheer en Openbare Orde er bijvoorbeeld toe gebracht haar personeelsbestand te vergroten en haar interne werking aan te passen aan de nieuwe opdrachten. Via grondige opleidingen in de nieuwe technologieën heeft de digitalisering van de procedures een verhoogde operationaliteit mogelijk gemaakt ten voordele van de actoren op het terrein, lokale overheden en interventiediensten.

Op louter technisch niveau werd bijna 1,5 miljoen euro geïnvesteerd in de implementatie van Office365 in het kader van onze digitale transformatie, in de modernisering van het videoconferentiesysteem en in het nationaal veiligheidsportaal ICMS, om de operationaliteit in onze bevoegdheden en verantwoordelijkheden te kunnen garanderen.

De referentie-expertise

Wat de risico's en crisissen betreft, is het belangrijk te kunnen beschikken over een doorgedreven expertise in de verschillende fases van de risicocycclus. Onze ervaring stimuleert ons vandaag om de professionalisering van onze actiedomeinen voortdurend te ontwikkelen om de veiligheid en de weerbaarheid in België te verhogen.

- **Een Publica Award Safety & Security voor het Expertisecentrum CBRNe**

Het Expertisecentrum CBRNe, dat opgericht werd binnen het NCCN, is een multidisciplinair platform waar operationele experts en kenniscentra op een geïntegreerde en intense manier samenwerken met de coördinatoren van het NCCN. Deze interdepartementale samenwerking werd op 4 juni 2019 officieel gemaakt met een raamakkoord, ondertekend door de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, de minister van Volksgezondheid en de minister van Defensie. Op 21 juni 2019 werd het Expertisecentrum CBRNe beloond met een zilveren medaille op de Publica Awards 2019 in de categorie 'Safety en Security'.

Meer concreet heeft het Expertisecentrum CBRNe op 26 november 2019 deelgenomen aan de oefening "Stayin' Connected": een simulatie van een biologische terreurdreiging tijdens een winterfestival die geleid heeft tot een verzadiging van het communicatienetwerk in de regio. In totaal heeft de oefening 75 personen gemobiliseerd, afkomstig van het Consortium B-LiFE en van gespecialiseerde diensten van de Federale Politie, van Defensie en de Civiele Bescherming, alsook van het Expertisecentrum CBRNe. De combinatie van gespecialiseerde teams was een primeur in België. Deze oefening was een uitstekende gelegenheid voor onze collega's om de communicatiemiddelen tussen het terrein en een gesimuleerde crisisbeheercel te testen, met name de radiotransmissie van beelden via vaste camera's, robots, drones of Go-Pro.

- **5 partnerlanden in Bullseye om de spoeddiensten voor te bereiden op een CBRNe-aanslag**

In april 2019 ging het Europees gefinancierde CBRNe project Bullseye van start. Dit project wordt gecoördineerd door het NCCN. Het doel is om de hulpdiensten in Europa beter voor te bereiden op een terroristische aanslag met chemische of biologische middelen. Voor het project, dat tot 2022 loopt, is een budget voorzien van ongeveer 2,5 miljoen euro. Er wordt specifiek ingezet op de civiel-militaire samenwerking, de multidisciplinariteit en een bruikbaar resultaat voor de hulpverleners. Het consortium bestaat uit 8 partners uit Nederland, Polen, Slowakije, België en Spanje. Het projectteam deed een literatuurstudie en bevroeg 136 hulpverleners uit die landen. Op basis hiervan werd een analyse opgemaakt van de hiaten in de bestaande procedures bij een chemische of biologische aanslag.

- **Een structurele en “whole of government approach” ten aanzien van de hybride dreiging**

Het is evident dat het NCCN vanuit zijn opdrachten niet louter instaat voor een analyse van gebeurtenissen tijdens de acute fase van een crisis, maar ook om proactief een vroegtijdige identificatie en voorbereiding van allerlei risico's na te streven. Hiertoe stelde het NCCN, op het Coördinatiecomité voor Inlichtingen en Veiligheid een nota voor tot oprichting van een plenaire werkgroep hybride dreigingen. Zowel het NCCN als zijn partnerdiensten erkennen al langere tijd het belang van een specifieke aandacht voor dit zeer actuele en complexe risico. Met de oprichting van deze plenaire werkgroep verzamelen de belangrijkste partners zich, met als doel een gezamenlijk gedragen en 'whole of government approach' ten aanzien van de hybride dreigingen te ontwikkelen. Het NCCN engageert zich ertoe om op te treden als facilitator bij de coördinatie van de werkzaamheden van deze werkgroep.

- **De elektrische black-out centraal bij internationale uitwisselingen**

Het risico op een elektrische black-out werd geïdentificeerd als één van de sleutelrisico's in het kader van de nationale risico-identificatie BNRA2018-2023. De meest kwetsbare sectoren zijn de distributie van drinkwater, het afvalwater, de telecommunicatie, of de bevoorrading van brandstoffen. Zoveel uitdagingen waarop de overheden, de socio-economische sectoren en de burgers zich samen moeten voorbereiden.

Op 13 en 14 juni 2019 hebben medewerkers van het NCCN deelgenomen aan de workshop die in het Groot-Hertogdom Luxemburg georganiseerd werd over dit specifieke risico, om onze expertise in zowel crisisbeheer als risico- en crisiscommunicatie te delen. De impact van een dergelijke black-out op de watersector, en op de kritieke infrastructuren om hun weerbaarheid te verhogen, stonden centraal in de discussies. Alle actoren hebben het belang erkend van de voorafgaande informatieverstrekking aan de bevolking, zoals sinds 2014 gedaan wordt door het NCCN en zijn partners via risico-info.be.

- **Geprofessionaliseerde nucleaire plannen en procedures dankzij de oefeningen**

In maart 2019 heeft een gesimuleerd incident op de site van de kerncentrale van Borssele (in Nederland) aangetoond hoe belangrijk het is om de bevoegde collega's te kennen en zo over de juiste informatie van de juiste persoon te beschikken.. Dankzij de oefeningen kan de informatie-uitwisseling tussen bevoegde overheden, noodzakelijk in crisis en in het dagelijks leven, verfijnd worden. In mei 2019 hebben alle Belgische en Nederlandse actoren deze informatie-uitwisseling bij een incident dat weliswaar buiten een geactiveerd noodplan valt, maar eventueel wel ongerustheid bij de bevolking, politieke aandacht of media-aandacht kan veroorzaken. Hierdoor zullen alle betrokken partijen kunnen instaan voor een duidelijke en coherente informatieverstrekking aan onze bevolking in de grensgebieden.

Samen met Belgoprocess, het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle, alsook de betrokken Gouverneurs en spoeddiensten, heeft het NCCN op 15 oktober 2019 een nieuwe grootschalige oefening georganiseerd. De verschillende procedures van het Nationaal Nucleair Noodplan werden in de praktijk gebracht om de operationaliteit ervan te testen. Ons voorbereiden op alle mogelijke scenario's, dat is onze expertise en onze drijfveer bij de organisatie van crisisoefeningen.

Ondersteunende medewerkers

Multidisciplinaire & interdepartementale, interregionale & internationale coördinatie: dat is de opdracht die verwacht wordt van het Nationaal Crisiscentrum. Net zoals onze partners, werken onze medewerkers dagelijks aan deze coördinatie in een gezamenlijk anticipatie-initiatief. Ondersteund door technologische innovaties ondersteunen wij elk van hen om samen tegemoet te komen aan de uitdagingen van de 21ste eeuw.

- **1 E-Gov Award Samenwerking voor BE-Alert**
- **460 burgemeesters en lokale actoren opgeleid in het nieuwe KB betreffende lokale noodplanning en crisisbeheer**

Innovatie ten dienste van expertise

Dagelijks of in crisissituatie, het digitaal tijdperk is een realiteit. In een steeds evoluerende samenleving moet men reageren door zich aan te passen aan de realiteit. Het NCCN gebruikt de nieuwe technologieën om zijn opdrachten te verwezenlijken, met inachtneming van de toepasselijke wettelijke kaders, en -bereidt zich voor op de innovaties van morgen.

- **HACK4GOV om mee te creëren bij risicobeheer**

In oktober 2019 was het NCCN een partner die co-creatie inzake risicobeheer mee bewerkstelligde bij Hack4Gov. Onze uitdaging had tot doel een (partiële) oplossing te ontwikkelen om natuurrampen en de gevolgen ervan sneller, efficiënter en beter te kunnen voorspellen, in te schatten en in kaart te brengen. Dit opdat overheid en hulpdiensten de inzet van middelen beter zouden kunnen voorbereiden en bepalen, om zo de impact van deze natuurfenomenen te beperken.

Na twee dagen intense denkoefeningen hebben de laureaten van Resilience4citizens een intelligente software voorgesteld die in staat zou zijn om verschillende bronnen van historische, statistische of live gegevens te analyseren.

- **Een E-Gov Award "Samenwerking" voor BE-Alert**

Elk jaar belonen de E-Gov Awards de overheidsdiensten die belangrijke e-govprojecten verwezenlijkt hebben. BE-Alert was op 5 december 2019 laureaat in de categorie "Samenwerking". Het BE-Alert platform om de bevolking te alarmeren in noodsituaties heeft de jury overtuigd in deze categorie "Samenwerking" die volledig overeenstemt met ons multidisciplinair, interdepartementaal en interregionaal beleid wat de risico's en crisissen in onze samenleving betreft.

Sinds de lancering van BE-Alert is een nauwe samenwerking aangegaan met de lokale overheden, de disciplines inzake crisisbeheer, alsook technische partners om strategieën, noden en operationele middelen in overeenstemming te brengen. Wat het specifieke alarmeringskanaal via gelokaliseerde SMS betreft, wordt ook van bij de start samengewerkt met de Belgische aanbieders van mobiele telefonie.

Het BE-Alert-team werkt aan een lokale en rechtstreekse alarmering via nieuwe, complementaire kanalen, zoals de digitale panelen die onderling verbonden zijn met het centraal systeem dankzij het Common Alerting Protocol (CAP). Nieuwe strategische en operationele samenwerkingsverbanden zullen een centrale rol spelen om de alarmering en de veiligheid van de bevolking in noodsituaties samen te versterken.

- **Het virtuele aspect van "Shotpros" om de reacties van de politieagenten onder stress te begrijpen**

Op 7 mei 2019 werd het EU H2020 project "Shotpros" gelanceerd: via virtuele training zullen de psychologische en contextuele menselijke factoren op het gedrag, de besluitvorming en het handelen van politiemensen onder stress en in operationele situaties met een hoog risico onderzocht worden. Binnen het NCCN zullen het CBRNe expertisecentrum en de Directie CIPRA hierbij instaan voor risicoanalyse en creatie van CBRNe scenario's. In het kader van het EU project SHOTPROS organiseerde het

CBRNe expertisecentrum, in samenwerking met de partners KU Leuven en USECON, een tweedaagse workshop (12 - 13 september 2019) met eerstelijns-experten. Op dag één werd de focus gelegd op de high-stress/high-risk situaties en welke factoren deze beïnvloeden. Eveneens werd er aan de experts gevraagd om enkele (training)scenario's of situaties na te bouwen en deze verder toe te lichten. Tijdens dag twee werd er nagegaan welke noden er zijn bij de experts in Virtual Reality training.

Geprofessionaliseerde anticipatie

De evolutie van het crisisbeheer moet tegemoetkomen aan de evolutie van de risico's. En deze zijn zeer complex: het opduiken van hybride dreigingen, de globalisering van onze samenleving, de technologische explosie, de klimaatsverandering,... Noodplanning is dus noodzakelijk en moet zich aanpassen aan deze realiteit. In 2019 heeft een actualisering van de doctrine inzake crisisbeheer en crisiscommunicatie door en voor de lokale overheden het mogelijk gemaakt om samen in deze richting verder te gaan.

- **460 burgemeesters, schepenen en gouverneurs opgeleid in het nieuwe wettelijk kader**

Na tien jaar is een afstemming van het wettelijk kader betreffende lokale noodplanning en crisisbeheer noodzakelijk gebleken. Gedurende 3 jaar werden er workshops en overlegvergaderingen georganiseerd met een breed spectrum van betrokken actoren. Op basis van hun aanbevelingen en dankzij een gerichte ondersteuning en expertise van de Juridische Directie van het NCCN is het koninklijk besluit van 22 mei 2019 voortaan het nieuwe wettelijk kader ter zake. Het KB houdt bovendien ook rekening met de verbeterpistes aangeleverd door de parlementaire onderzoekscommissie betreffende de aanslagen van 22 maart 2016.

Wij streven ernaar te komen tot een reglementering die is uitgewerkt door en voor deze lokale en operationele actoren in het licht van hun bestaande situatie. Met dit nieuwe juridisch kader wordt opnieuw een grote stap vooruit gezet in de professionalisering van alle betrokken actoren. De burgemeesters en gouverneurs hebben immers een grote verantwoordelijkheid in de noodplanning en het crisisbeheer. Dit wettelijk kader legt de nadruk op voorbereiding, preventie en samenwerking. Een sleutel tot succes is immers de sterke interactie en het delen van ervaringen tussen alle bevoegdheidsniveaus, van lokaal tot internationaal.

Om hen zo goed mogelijk voor te bereiden op de uitoefening van deze specifieke bevoegdheden, hebben de federale diensten van de gouverneurs in samenwerking met het NCCN twaalf informatiesessies georganiseerd waarop meer dan 460 lokale actoren aanwezig waren: burgemeesters, schepenen, coördinatoren inzake noodplanning, informatieambtenaren en leden van interventiediensten.

- **Communiceren is beheren!**

Communiceren is een essentiële crisisbeheersactie. Een crisis vereist een duidelijke leiding, een snelle besluitvorming en een unieke communicatie. De burgemeester kan dan wel op Discipline 5 rekenen voor strategisch en operationeel advies, maar hij neemt uiteindelijk wel de eindverantwoordelijkheid voor de crisiscommunicatie. En deze kan evenveel vormen aannemen als er crisissen zijn, maar de crisis zal telkens een menselijke communicatie vereisen.

De burgemeesters, gouverneurs en ministers spelen een belangrijke rol in deze menselijke communicatie. In tijden van crisis heeft de bevolking een "burgervader" nodig. Een luisterend oor dat, dankzij een gepaste empathische communicatie, de samenleving de nodige kracht zal geven voor haar weerbaarheid.

In maart 2019 heeft het NCCN een strategische en operationele gids verspreid, die gebaseerd is op de ervaring die werd opgedaan tijdens de noodsituaties waarmee ons land de afgelopen jaren geconfronteerd werd en die tot doel heeft praktisch advies te identificeren voor alle beleidsverantwoordelijken, zowel op lokaal als op nationaal niveau, die in het kader van een noodsituatie moeten communiceren.

Coördinatie aan de basis van alles

Wat de risico's, incidenten en crisissen betreft, fungeert het NCCN als multidisciplinair, interdepartementaal, interregionaal en internationaal geïntegreerd coördinatiecentrum. Via onze organisatie en onze opdrachten die aan de risicocycclus beantwoorden, willen wij deze synergie tussen alle betrokken actoren vereenvoudigen om te kunnen toezien op ieders veiligheid.

- **De veiligheid van de netwerken en van de door de NIS-wet versterkte en gecoördineerde informatie**

Door de omzetting van een Europese richtlijn in een Belgisch wettelijk kader, draagt het NCCN bij tot het ontwikkelen van het beleid inzake de beveiliging van de netwerk- en informatiesystemen, van vitaal belang voor de openbare veiligheid (NIS-wet). Concreet verplicht deze wet van april 2019 de bevoegde sectorale overheden om hun aanbieders van essentiële diensten (AED's) te identificeren. Deze moeten toereikende veiligheidsmaatregelen nemen en elk belangrijk incident, zoals een cyberaanval, melden aan de met de cyberveiligheid belaste nationale autoriteiten (CCB, NCCN en bevoegde sectorale overheid).

In samenwerking met het CCB heeft het NCCN zijn coördinerende rol in het identificatieproces van de aanbieders van essentiële diensten verzekerd. Eind 2019 werden een honderdtal (inter)nationale raadplegingen met de betrokken sectoren en lidstaten gestart.

Voor de exploitanten van kritieke infrastructures is door deze NIS-wet een versnelde identificatieprocedure voorzien. Wat de financiële handelsplatformen, de digitale infrastructures en de volksgezondheidssector - drie nieuwe (sub-)sectoren - betreft, heeft het NCCN adviezen uitgebracht over de analyse tot identificatie van de bevoegde sectorale overheden.

- **Een geanticipeerde coördinatie van het proces over de terreuraanslagen van 22 maart 2016**

Het NCCN staat, meestal op vraag van Justitie, centraal in het beveiligingsproces van grote strafprocessen, zowel wat de locatie betreft als voor de gerechtelijke actoren, de getuigen en de juryleden. Het NCCN heeft de veiligheidsaspecten gecoördineerd, met name van de processen Dutroux (2004), Habran (2008), Abdeslam (2017) en Nemmouche (2019).

Het proces van de terreuraanslagen van 22 maart 2016 is gepland tegen eind 2021. In dit kader hebben de Belgische overheden beslist om in augustus 2019 een coördinatie op te zetten met alle betrokken overheden en diensten. Eén van de verschillende opgerichte werkgroepen is de "groep veiligheid", voorgezeten door het NCCN, in samenwerking met het SAT Justitie¹. In december 2019 zijn verschillende aspecten reeds aan bod gekomen om samen toe te zien op ieders veiligheid: beschermingsmaatregelen, screening, politiecapaciteit, hoven en rechtbanken, noodplanning,...

Alle actoren samenbrengen rond de tafel bevordert het overleg en maakt het mogelijk om oplossingen te vinden voor het bestaande probleem. Wanneer er zich een incident voordoet (bijvoorbeeld brandstichting in het huis van een getuige) kan er steeds een spoedvergadering bijeengeroepen worden in het NCCN. Onze centrale en neutrale rol binnen het ecosysteem van de veiligheid blijkt in dit opzicht van fundamenteel belang.

- **Op land en op zee, een geslaagde interregionale coördinatie**

De Kustwacht heeft de belangrijke taak 24u/7d toe te zien op de veiligheid op onze zee. Als voorzitter van het beleidsorgaan van de Kustwacht belast met de coördinatie van de bevoegde federale en deelstatelijke overheden was het NCCN van 12 tot 15 november 2019 aanwezig op de Algemene Vergadering van het EUCGFF in Venetië. Ondersteund door de Europese Commissie werd in 2009 het European Coast Guard Functions Forum (EUCGFF) gelanceerd. Dit forum strekt ertoe de banden tussen de kustautoriteiten van de verschillende lidstaten aan te halen. De nadruk wordt gelegd op de multilaterale samenwerking en de ontwikkeling van een opleidingsnetwerk. Er hebben in dit kader nog verschillende internationale topontmoetingen plaatsgevonden: in Boston in oktober 2019 en in Japan in november 2019. Voor het NCCN is het van fundamenteel belang toe te zien op deze interregionale en internationale coördinatie, zowel op land als op zee.

- **In de lucht, een internationale samenwerking geleid door het NCCN**

Sinds juli 2019 heeft de Belgische Passagiersinformatie-eenheid (BelPIU) de leiding genomen van het Europese PIU-netwerk (de 'EU Informal Workgroup on PNR'). De samenwerking tussen EU-lidstaten, die in volle ontwikkeling is, heeft betrekking op het delen van PNR-gegevens, van criteria voor verdachte reisbewegingen en het bepalen van gemeenschappelijke standpunten als EUPNR-gemeenschap. Het NCCN heeft dit jaar eveneens het initiatief genomen om tweemaal in Brussel alle verantwoordelijken van de Europese PIU's bijeen te brengen.

De werking van BelPIU blijft een model vormen op internationaal niveau: een multidisciplinair team bestaande uit personeelsleden van het NCCN en experts van de vier wettelijk betrokken diensten. Deze onuitgegeven configuratie en gestructureerde samenwerking is onze kracht en heeft ons de mogelijkheid geboden om met minder dan twee jaar operationaliteit indrukwekkende resultaten te behalen in deze moeilijke opdracht.

¹ Technisch en Administratief Secretariaat

In december 2019 hebben twee overlegdagen van deze IWG2019 de internationale samenwerking versterkt. Tijdens deze overlegdagen, onder leiding van BelPIU, zijn meer dan honderd experts uit alle lidstaten van de Unie, de Europese Commissie, Frontex, Europol, Interpol en verschillende partnerlanden bijeengekomen. Enkele voorbeelden van de geboekte vooruitgang en de thema's die aan bod kwamen: de oprichting van eenvormige operationele richtlijnen op Europees niveau, de uitwisselingen van 'best practices' tussen staten over de detectietechnieken betreffende verdachte verplaatsingsschema's, of nog, de uitwisselingen tussen de nationale Passagiersinformatie-eenheden, voor meer efficiëntie binnen de internationale samenwerking.

- **Directeurs van de Europese Crisiscentra komen samen in het kader van de BENELUX-samenwerking**

Bij de start van het bestaande netwerk binnen de Benelux heeft het NCCN in 2019 het initiatief genomen om een netwerk van nationale Crisiscentra van de Europese landen op te richten. Het is de bedoeling om zowel hun Directeuren-generaal als hun permanentie 24/7 in contact te brengen. Een eerste vergadering van de reeds geïdentificeerde Directeuren-generaal werd op 2 mei 2019 in Brussel georganiseerd op het Algemeen Secretariaat van de Benelux. Het was met name de bedoeling om de actuele uitdagingen te bespreken waarmee alle landen geconfronteerd worden: hybride dreigingen.

Binnen de Benelux ontwikkelen de Crisiscentra ditzelfde initiatief verder via de organisatie van regelmatige ontmoetingen, zoals in juni 2019 in Noordrijn-Westfalen, en via communicatietests zoals uitgevoerd in maart en september 2019. Er wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de personeelsleden van de permanenties belast met de uitwisseling van informatie in geval van crisis.

Op ditzelfde vlak heeft het BNSO (*Belgisch-Nederlandse Stralingsongevallen Overleg*) in 2019, in een kaderdocument, goedgekeurd door de betrokken Directeuren-generaal, de uitwisselingen tussen collega's in de volgende functies gestructureerd: alarmering, uitwisseling van technische en radiologische informatie, beslissingen voor de bescherming van de bevolking en crisiscommunicatie.

Een Nationaal Crisiscentrum dat ageert

Het NCCN ziet permanent toe op de veiligheid, 24u/7d. Elke dag staan onze medewerkers in nauw contact met onze partners. Onze acties kunnen zichtbaar of discreter zijn, maar zijn telkens aangepast aan de realiteit. Onze strategische en operationele geloofwaardigheid berust op onze unieke aanpak van (inter)nationaal overleg en (inter)nationale coördinatie teneinde de veiligheid en de weerbaarheid in België efficiënt te verhogen.

- **32 geïdentificeerde grote risico's als basis voor de nationale noodplanning**
- **3.629 berichten om evenementen en VIP's te beschermen**
- **23 miljoen geanalyseerde passagiersgegevens in 2019**

De erkenning voor een noodzakelijk vertrouwen in crisis

Het risico- en crisisbeheer is een expertisedomein waarin het NCCN een centrale rol speelt. Om efficiënt te zijn, moeten onze opdrachten en acties evenwel bekend zijn en herkend worden door alle betrokken actoren, maar ook door de bevolking.

- **7 reportages voor een unieke kijk achter de schermen van de veiligheidssector**

Van januari tot maart 2019 heeft Eén (VRT) een reportage uitgezonden, getiteld De veiligheid van het land. Dankzij deze unieke kijk achter de schermen van de veiligheidssector in België kon iedereen zien hoe de overheden en de operationele en strategische diensten samenwerken in hun missie om iedereen in ons land - van inwoners tot bezoekers, van festivalgangers tot de Koning - zich veilig te laten voelen.

Om in deze uitzonderlijke operatie te slagen, heeft het NCCN tijdens de zomer 2018 zijn deuren geopend voor de reportagemakers. Zij konden filmen hoe het NCCN de NAVO-top, waar onder meer president Trump en president Macron aanwezig waren, tot een goed einde bracht. Of nog, hoe in samenwerking met andere veiligheidsdiensten, talrijke grootschalige najaarsevenementen opgevolgd werden.

Dankzij deze reportagereeks kunnen de kijkers de rol en de opdrachten van het NCCN beter begrijpen op een concrete en visuele manier. Dit begrip is van fundamenteel belang voor het welslagen ervan.

- **116 reële activiteiten van BE-Alert op één jaar tijd**

Dit technologische platform om de bevolking te alarmeren, dat in 2017 gelanceerd werd, werd in 2019 geactiveerd voor 116 incidenten of noodsituaties: branden waarbij veel rook vrijkomt, distributie van water dat ongeschikt is voor consumptie, stroomonderbrekingen, stormen,... BE-Alert wordt voortaan gebruikt door 479 steden en gemeenten in België, d.w.z. door meer dan 80%.

Om de performantie van de alarmering te verhogen, werd BE-Alert eveneens geactiveerd tijdens verschillende tests en crisisoefeningen. Op 3 oktober 2019 hebben bijvoorbeeld 204 gemeenten samen het systeem getest. Het systeem heeft zijn soliditeit en efficiëntie ten aanzien van een dergelijke belasting kunnen aantonen, met als concreet resultaat 417.640 sms'en, 52.304 spraakberichten en 123.783 verstuurd e-mails. Tegelijkertijd heeft het NCCN samengewerkt met de drie telecomaandieners om meer dan 181.600 lokale sms'en te versturen via de gemeenten Schoten, Herent, Doornik, 's Gravenbrakel, Habay, Nassogne en de federale diensten bij de gouverneurs van Limburg en West-Vlaanderen.

Naast de overheden moet ook de bevolking weten hoe ze kan verwittigd worden. Er zijn meer dan 716.000 adressen opgelijst in BE-Alert via de algemene sensibiliseringsinspanningen van de overheden.

- **Opgeleide en geoperationaliseerde teams ter versterking**

Noodsituaties kenmerken zich door een steeds verder toenemende complexiteit. Als antwoord hierop moet het crisisbeheer professionaliseren dankzij een grondige expertise, permanente opleidingen en de versterking van de samenwerkingen in een multidisciplinaire context. Hiertoe werden onlangs teams ter versterking opgericht om de lokale actoren te ondersteunen.

Na de lancering in 2013 van een netwerk ter versterking inzake crisiscommunicatie, Team D5 genoemd, werd in december 2019 een team ter ondersteuning van de hulpdiensten en de overheden bij crisisbeheer opgericht: het Crisis Support Team (CST).

Concreet kan het CST het coördinatiecomité en de operationele commandopost bijstaan in hun crisisbeheer. Het CST is momenteel samengesteld uit veertig personen die een beroepsactiviteit uitoefenen die verband houdt met crisisbeheer en noodplanning. De CST-leden zijn verspreid over het ganse land, zodat in geval van activatie een snelle aanwezigheid ter plaatse verzekerd kan worden. Dankzij deze geografische spreiding zijn zij vertrouwd met de omgeving, de risico's en de partners op lokaal niveau.

Op het niveau van het Team D5 werden verschillende soorten oefeningen georganiseerd door het NCCN om een hoog niveau van operationaliteit en expertise te behouden. Tijdens de opleidingsdag van 24 april 2019 bijvoorbeeld werden de veertig teamleden onderworpen aan vier intense oefeningen, gericht op het doorgeven van een beleidsadvies inzake crisiscommunicatie. Voor het Team D5 eindigde 2019 met een seminarie om de kennis van crisiscommunicatie uit te breiden. In totaal hebben vijftig personen deelgenomen aan de verschillende workshops. Er zijn diverse aspecten van de crisiscommunicatie aan bod gekomen: het opstellen van toespraken, het volgen van de sociale media, de communicatie in post-crisis... Intervenanten uit Nederland en Frankrijk hebben eveneens hun ervaringen met ons gedeeld.

Veiligheid te allen tijde

Wat verstoringen van de openbare orde of dreigingen tegen een evenement of een persoon betreft, is de Permanentie van het NCCN het informatiekruispunt voor de veiligheid in België. Wij ondersteunen onze partners in hun opdrachten door hen met name een specifieke infrastructuur binnen BelPIU ter beschikking te stellen. Wij verzekeren de noodzakelijke coördinatie voor adequate beschermingsmaatregelen.

- **3.629 berichten om evenementen en VIP's te beschermen**

In 2019 werden 3.629 berichten met beschermingsmaatregelen verstuurd door het NCCN, ofwel gemiddeld 10 per dag. Deze communicatie kan betrekking hebben op VIP-bezoeken, evenementen (recepties, conferenties, betogingen,...) of op dreigingen (tegen personen, gemeenschappen of ingevolge evenementen in het buitenland).

De berichten over maatregelen met betrekking tot de openbare orde dekken een breed spectrum van evenementen en situaties. In 2019 ging het bijvoorbeeld om 35 internationale vergaderingen, 36 risicoprocessen (al dan niet m.b.t. terreur), 39 sportevenementen, 55 herdenkingen, 144 betogingen, 387 recepties en conferenties en 219 publieke evenementen. Hiervoor heeft het NCCN uit voorzorg 1.703 berichten betreffende beschermingsmaatregelen verstuurd.

In 2019 heeft het NCCN 1.659 bezoeken van prominenten geregistreerd. Er werden beschermingsmaatregelen genomen voor 327 bezoeken van Staats- en regeringsleiders, waaronder 202 escorte-dispositieven en 27 bodyguardvoorzieningen in het kader van de Europese topontmoetingen. In 2019 waren er immers 7 Europese topontmoetingen en 7 NAVO-vergaderingen in Brussel. Teneinde een coherente en efficiënte besluitvorming mogelijk te maken, werd een nieuwe "VIP-handleiding" opgesteld door het NCCN om de criteria en de niveaus te bepalen van de verschillende VIP's die in België op bezoek zijn.

Het NCCN ziet eveneens toe op de bescherming van personen die bedreigd worden in de uitoefening van hun functie (journalisten, politieagenten, magistraten, politici,...). In het kader van deze opdracht werden dit jaar 99 dossiers van bedreigde personen geopend, hetgeen overeenkomt met een stijging van 37,5 % ten opzichte van 2018 en een stijging van 54,5 % ten opzichte van 2017. Niet alle geopende dossiers leiden tot het nemen van maatregelen. In 2019 was 74,5 % van de geopende dossiers gekoppeld aan het nemen van maatregelen. Op 31 december 2019 waren 63 dossiers lopende met betrekking tot een totaal van 127 personen.

- **75ste verjaardag van de Slag om de Ardennen opgevolgd in het NCCN**

Op 16 december 2019 heeft de federale regering een protocollaire plechtigheid georganiseerd voor de herdenking van de 75ste verjaardag van de Slag om de Ardennen. Het NCCN heeft de veiligheid rond het evenement gecoördineerd (beveiliging en controle van de site, preventie van verstoringen van de openbare orde, bescherming van VIP's) in samenwerking met de Belgische en Luxemburgse overheden.

Dit heeft talrijke voorafgaande vergaderingen vereist van oktober tot december 2019 vóór de opvolging, minuut per minuut, van dit grote evenement op de dag zelf, met name dankzij het nationaal veiligheidsportaal ICMS en het geïnformatiseerde cartografiesysteem GEOTOOL. Een dergelijk evenement vereist het voortdurend opzoeken en analyseren van de informatie die verband houdt met de samenstelling en de verplaatsingen van de delegaties, teneinde de veiligheidsdiensten hiervan zo snel mogelijk op de hoogte te brengen. Hiertoe heeft het NCCN zijn eigen organisatie geoperationaliseerd door van deze gelegenheid gebruik te maken om zijn interne procedures inzake het Business Continuity Plan (BCP) te testen.

- **23 miljoen geanalyseerde passagiersgegevens in 2019**

De Belgische Passagiersinformatie-eenheid (BelPIU) van het NCCN is ermee belast de passagiersgegevens te analyseren in het kader van de strijd tegen grote criminaliteit en terrorisme. Binnen BelPIU werken vier diensten nauw samen: de Federale Politie, de Veiligheid van de Staat, de Algemene Inlichtingen- en veiligheidsdienst en de Administratie der Douane en Accijnzen.

Gedurende het jaar 2019 heeft BelPIU 23.458.964 miljoen passagiersgegevens geanalyseerd (waaronder 18.475.337 miljoen intra-Europese en bijna 5 miljoen extra-Europese). Dit analysewerk van de BelPIU-medewerkers heeft momenteel betrekking op 72% van de passagiers bij vertrek, aankomst of doorreis in de 5 Belgische internationale luchthavens.

- **Een 22ste CMX-oefening van de NAVO met een civiel-militair scenario**

De NAVO heeft van 9 tot 15 mei haar 22ste CMX-oefening (Crisis Management eXercise) georganiseerd. Tijdens deze editie heeft de NAVO haar raadplegings- en besluitvormingsprocedures intern, en met haar partners, toegepast en getest. Ze heeft civiel en militair personeel laten optreden in verschillende lidstaten. De CMX 2019 berustte op een fictief crisisscenario gericht op collectieve defensie-uitdagingen en rekening houdend met de beslissingen die genomen werden tijdens de vorige NAVO-topontmoetingen. Het was met name de bedoeling om globale antwoorden op een complex civiel-militair scenario te testen in een hybride omgeving.

Na meerdere voorbereidende vergaderingen met alle Belgische partners inzake crisisbeheer, heeft de International Crisismanagement Cell (ICC) van het NCCN voor België aan de oefening deelgenomen. Die internationale cel heeft als doel op te treden als de verbindende schakel tussen de internationale instanties (zoals de NAVO en de EU) en de nationale actoren om een maximale samenhang te verkrijgen tussen de genomen beslissingen en de acties op verschillende niveaus.

Weerbaarheid als maatschappelijke doelstelling

Het NCCN ziet elke dag toe op ieders veiligheid. Het streeft eveneens een doelstelling na om op langere termijn de weerbaarheid van de overheden, de privésector en elk van ons te ontwikkelen en te versterken. Om hiertoe te komen, treedt het NCCN op in verschillende fases van de risicocyclus.

- **32 geïdentificeerde grote risico's als basis voor de nationale noodplanning**

De identificatie van de sleutelrisico's is de eerste fase van de risicocyclus. In 2018 heeft het NCCN een identificatie van de sleutelrisico's waaraan België blootgesteld kan worden, gecoördineerd. Het resultaat van deze identificatie werd op 21 februari 2019 voorgesteld aan onze partners.

Verschillende risicoscenario's die België in de vijf komende jaren rechtstreeks kunnen treffen, werden op het vlak van waarschijnlijkheid en impact geëvalueerd door een honderdtal experts uit 40 overheidsorganisaties. De geëvalueerde scenario's hadden betrekking op vier thematische categorieën: natuurlijke, techno-economische, gezondheids- en man-made (risico's die verband houden met een opzettelijke en kwaadwillige menselijke actie) risico's. De experts evalueerden ieder voorgelegd scenario voor wat betreft de impact en waarschijnlijkheid. Een score op een schaal van één tot vijf, gaande van "onwaarschijnlijk" tot "zeer waarschijnlijk" werd toegekend. Om bijkomende nuance te creëren, werd de impact van ieder scenario op zijn beurt geëvalueerd via 4 impactcategorieën: menselijk, maatschappelijk, milieu en financieel, en dit eveneens door een score op een schaal van één tot vijf, gaande van "zeer kleine impact" tot "catastrofale impact", te geven aan ieder scenario en voor iedere impactcategorie.

De analyse geeft een overzicht van een aantal uitdagingen waarmee België geconfronteerd kan worden in de periode 2018-2023. Ondergebracht in 10 thema's werden zo 32 kernrisico's geïdentificeerd. Deze analyse vormt de fundamentele basis voor de nationale noodplanning. Ze maakt eveneens een uitgebreide preventieve informatieverstrekking over deze risico's mogelijk via de website risico-info.be.

- **762 gedownloade dossiers en 3.100 online spelers op 3 maanden tijd**

In het kader van de sensibiliseringscampagne risico-info.be heeft het NCCN een educatief project gelanceerd voor de leerlingen van het basisonderwijs: BE-Ready. Het project beoogt leerkrachten aan te moedigen om met hun leerlingen te praten over de verschillende soorten noodsituaties en hen de gepaste reflexen aan te leren.

BE-Ready, dat in oktober 2019 gelanceerd werd, bestaat uit verschillende pedagogische dossiers voor elke graad van het basisonderwijs en uit een online educatief spel. Op slechts 3 maanden tijd hebben verschillende leerkrachten deze tool al in handen genomen: er werden 762 pedagogische dossiers gedownload om deze risico-educatie te starten bij de jongsten onder ons. Bovendien hebben meer dan 3.100 leerlingen het educatief spel ontdekt, alsook het juiste gedrag dat zij moeten aannemen in geval van een chemisch ongeval, een stroomonderbreking of een incident met betrekking tot cyberveiligheid. Dit toekomstige project werd ontwikkeld in samenwerking met de Algemene Directies Civiele Veiligheid en Veiligheid & Preventie van Binnenlandse Zaken, het Rode Kruis en het Centrum voor Cybersecurity België.